

Nordisk
Energiforskning

Årsrapport 2016

15.februar 2017

Indholdsfortegnelse

1.	Sammendrag.....	3
2.	Resultatrapport	4
2. 1	Generelt om NEFs økonomi	4
2. 2	Resultat – verksamhedsområden och strategimål.....	5
2. 3	Virksomhedsområde 1: Finansiering af forskningsprojekter.....	5
2. 4	Virksomhedsområde 2: Rådgivning, information og forvaltning.....	9
2. 5	Virksomhedsområde 3: Internationalt samarbejde	11
3.	Personale- og organisationsudvikling.....	12
4.	Årsregnskap	16

1. Sammendrag

2016 blev et år, der især var præget af færdiggørelsen og præsentationen af Nordic Energy Technology Perspectives 2016 (NETP 2016). NETP 2016 er et resultat af det mangeårige samarbejde mellem Nordisk Energiforskning, et stort antal nordiske forskningsinstitutioner og det Internationale Energiagentur i Paris (IEA).

NETP 2016 analyserer, hvorledes de ambitiøse energi- og klimapolitiske målsætninger i de nordiske lande kan opnås på den mest omkostningseffektive måde, og hvorledes nordisk samarbejde kan bidrage hertil. Tidshorizonten for analysen er perioden frem til 2050. Analysen er udarbejdet med grundlag i IEAs globale rapport Energy Technology Perspectives, der belyser scenarier for, hvorledes de globale energi- og klimamålsætninger kan realiseres.

Efter færdiggørelsen af rapporten i løbet af foråret 2016 blev NETP 2016 med medvirken af repræsentanter fra IEA præsenteret i de 5 nordiske hovedstæder. Præsentationen fandt sted ved yderst velbesøgte møder med deltagelse af de pågældende landes energiministre. NETP 2016 er også blevet gjort til genstand for drøftelser i sessioner under Nordisk Råd og har været omtalt i den nordiske presse. NETP 2016 har også vakt opmærksomhed uden for de nordiske lande. NEF har været inviteret til at præsentere rapporten ved et møde mellem præsidenterne for republikkerne i det tidligere Jugoslavien med henblik på disses landes interesse i at etablere et lignende samarbejde på Balkan halvøen. NEF har ligeledes været inviteret til at præsentere rapporten på højtideligholdelsen af D-dagen, årsdagen for de allieredes invasion i Normandiet i Frankrig. Det nordiske samarbejde og NETP 2016 blev valgt som et eksempel på, hvorledes et samarbejde på tværs af landegrænser kan medvirke til fælles forøget værdiskabelse i de involverede lande og derved undgå interessekonflikter. NEF har desuden også været inviteret til at præsentere rapporten i de baltiske lande og for et bredt sammensat publikum af internationale eksperter i Skt. Petersborg.

Den internationale interesse for de unikke resultater i det nordiske energisamarbejde har også vist sig ved en omfattende og særdeles anerkendende omtale af samarbejdet i IEAs World Energy Outlook (WEO) 2016. IEAs WEO er den mest indflydelsesrige energipublikation i verden og bliver brugt over hele kloden som et afgørende grundlag for beslutningstagere i politik, erhvervsliv og finansielle institutioner. WEO 2016 fremhæver især de forhold, at det gennem det nordiske samarbejde er lykkedes at integrere meget store mængder af drivhusgasfri energi i de nordiske elektricitetsforsyningssystemer.

Den store globale interesse for de resultater, der er opnået i det nordiske energisamarbejde har også haft mærkbar betydning for udformningen af det nordiske statsministerinitiativ "Global Challenges – Nordic Solutions". NEF har medvirket aktivt i definitionen af indholdet i statsministerinitiativet. Efter den vellykkede afslutning af COP 21 konferencen i Paris ved udgangen af 2015 har 184 lande verden over arbejdet med mere præcist at definere, hvorledes de enkelte lande vil leve op til de forpligtelser, de har påtaget sig i forbindelse med Paris aftalen. Ca. halvdelen af de bidrag, der planlægges gennemført, består i øget anvendelse i landene af vedvarende energi. Integration af store mængder af vedvarende energi er et område, hvor Norden af IEA, EU, UN og andre betragtes som førende på verdensplan. Det er derfor naturligt, at øget integration af store mængder af vedvarende energi i energiforsyningssystemerne er et hovedområde for statsministerinitiativet om nordiske løsninger på globale udfordringer. NEF påbegyndte allerede i 2016 arbejdet med den mere præcise definition af energidelen af initiativet herunder valg af særligt velegnede regioner og samarbejdspartnere inden for nordisk erhvervsliv samt nordiske og internationale finansieringsinstitutioner.

NEF har desuden i løbet af 2016 startet et arbejde med opfølgning af NETP 2016 analyserne. Arbejdet har omfattet analyser for klimavenlig, forsyningssikker og omkostningseffektiv energiproduktion i tyndt befolkede områder især med henblik på vestnordiske områder.

NEF har ligeledes gennemført et studie om øget anvendelse af klimavenlige biobrændsler til luftfart.

NEF har som en vestnordisk opfølgning på NETP 2016 igangsat et bredere analysearbejde vedrørende bæredygtig energiforsyning i Vestnorden og Arktis (EVA). NEF har også igangsat et analyseprojekt for de tre baltiske lande, Estland, Letland og Litauen, med henblik på at udvide NETP analysen til at omfatte disse lande.

NEF har påbegyndt drøftelser med IEA om en mulig opfølgning af NETP 2016 analyserne med henblik på at belyse teknologiske, økonomiske og teknologipolitiske incitamentter til og barrierer for gennemførelse af de løsninger, som NETP 2016 anbefaler.

NEF har fortsat opfølgningen på forskningsresultaterne i NEFs forskningsprogram Sustainable Energy Systems 2050, hvor forskningsarbejdet blev afsluttet i 2015. NEF har igangsat aktiviteter med henblik på anvendelsen af forskningsresultater i beslutningsprocesser i politik og erhvervsliv. NEF har ligeledes igangsat arbejde med at integrere forskningsresultaterne i den fremtidige strategi for nordisk bioøkonomisk samarbejde i regi af Nordisk Ministerråd.

NEF fortsætter arbejdet med at følge op på de tre forskningsprojekter under Nordic Flagship Projects: Flex4RES, Shift og Negative CO₂. Flex4RES, der især omhandler stærkt øget integration af vedvarende elektricitet i varme-, transport- og industrisektorerne; Shift, der især omhandler håndteringen af de meget betydelige udfordringer for at nå ambitiøse målsætninger for at reducere drivhusgasemissionerne i forbindelse med energianvendelse i transportsektoren; Negative Co₂, der omhandler mulighederne for omkostningseffektive negative drivhusgasemissioner i forbindelse med anvendelse af biomasse i energiforsyningen.

NEF har desuden i 2016 påbegyndt arbejdet med grundlæggende analyser af idé- og finansieringsgrundlaget for det nordiske samarbejde om energiforskning inden for rammerne af Nordisk Ministerråd. Analyserne vil indgå i grundlaget for udarbejdelsen af NEFs strategi for 2018 og fremefter. De allerede foretagne analyser vil indgå i NEFs overvejelser om den fremtidige strategi i samspil med den strategiske gennemlysning af det nordiske energisamarbejde foretaget af Jorma Ollila, de enkelte medlemslandes overvejelser om gennemførelsen af Mission Innovation, NMRSs handlingsplan for energisamarbejdet samt nationale strategiseminarer.

NEF har indgået en samarbejdsaftale med søsterorganisationerne Nordic Innovation og NordForsk, der også har kontor i Oslo, om øget administrativt samarbejde med henblik på reduktion af organisationernes administrationsomkostninger.

2. Resultatrapport

2.1 Generelt om NEFs økonomi

De økonomiske forudsætninger for NEFs aktiviteter underholdes af bidrag fra medlemslandene (nationale midler) og bidrag fra Nordisk ministerråds budget (basisbevilling).

Basisbevillingen er ment at skulle dække NEFs faste driftsomkostninger og er uafhængig af de funktioner, som NEF får dækket af nationale midler.

NEF har i 2016 modtaget 33 302 500 NOK i nationale bidrag.

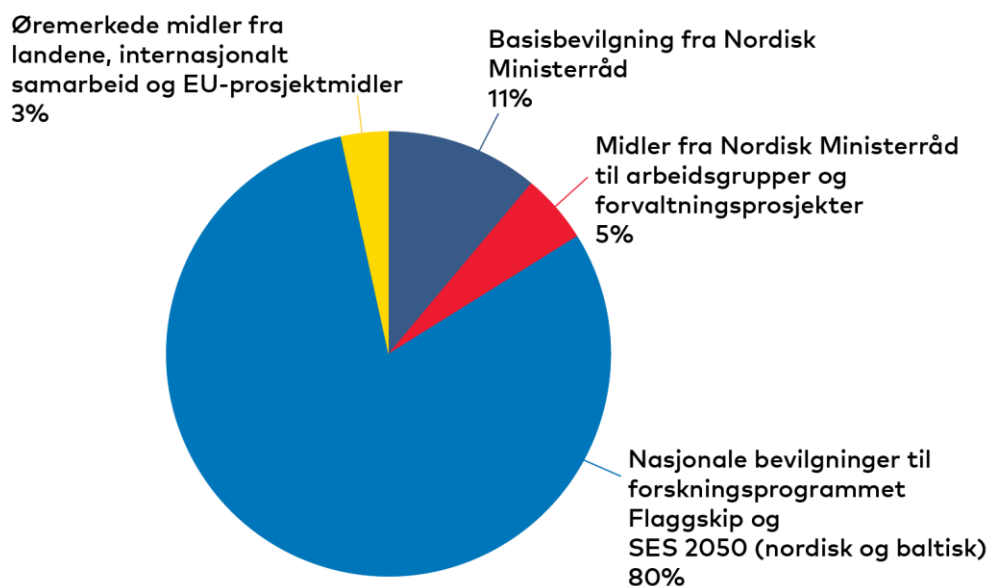
NEF har i 2016 modtaget 7 366 000 NOK fra NMR som basisbevilling, hvilket dækker en del af NEFs administrationsomkostninger.

Tabel 1. Basisbevilling for Nordisk Energiforskning (NEF), 2013-2016

År	Basisbevilling NOK
2016	7 366 000
2015	7 169 000
2014	7 113 000
2013	7 302 000

Figur 1 Regnskapsåret for NEF 2016

Regnskapsåret 2016

2. 2 Resultat – verksamhetsområden och strategimål

NEF:s verksamhet är indelad i tre områden. Det första har fokus på organisationens forskningsprogram, det andra är kopplat till sekretariatsfunktioner för Nordiska Ministerrådets arbetsgrupper och det tredje är knutet till internationellt samarbete.

Indelningen i verksamhetsområden är kopplad till NEFs strategiska mål. Inom samtliga verksamhetsområden finns arbetsuppgifter som relaterar till forskningsaktiviteter.

För perioden 2015-2018 har NEF som strategiska mål att:

- Stötta utveckling av nordiskt forskningssamarbete och kompetensutveckling inom hållbara energilösningar
- Ge forskningsbaserat analysstöd kopplat till energiteknologier
- Bidra till kunskap om hur konkurrenskraften i det nordiska energisystemet kan ökas och förmedla hållbara energilösningar.

2. 3 Virksomhedsområde 1: Finansiering af forskningsprojekter

Nordic Flagship Projects

Nordic Flagship Projects är NEFs fyraåriga forskningsprogram (2015-18). De tre flaggskeppsprojekten heter Flex4RES, Shift samt Negative CO₂. Projekten initierades i 2016 och rapporteringsvägar för årsrapportering och nyheter via NEFs hemsida har under året etablerats respektive tagits i drift.

För att följa projektens framdrift och säkerställa att den vetenskapliga kvalitén på arbetet är den förväntade, har internationellt meriterade forskare rekryterats till den så kallade "External Reference Group". Ett första möte mellan projektledare från forskningsprojekten, External Reference Group och NEF hölls den 29 mars.

Flex4RES

I projektet Flex4RES studeras utmaningen att integrera en stor andel hållbar energi i energisystemet och förstärka kopplingen mellan de nordiska ländernas energimarknader. Målet är att definiera framgångsfaktorer för ett samordnat och flexibelt nordiskt energisystem som omfattar elektricitet, värme, gas och transportsektorn.

Projektet presenterades på en konferens i Vilnius, Litauen, 1. desember. Temat var Energy Efficiency Directions och Nordiska Ministerrådets kontor i Litauen var medarrangör.

Inom ramen för projektet har en rapport publicerats som belyser hur marknad, regleringar och andra rambetingelser fungerar som pådrivare eller barriären för investeringar och flexibilitet vad gäller fjärrvärme och elektricitet i Norden och de baltiska länderna:

Sneum, Sandberg, Rosenlund Soysal, Skytte & Olesen, (2016): «[Framework conditions for flexibility in the district heating-electricity interface](#)»

Projektet Flex4RES har har publicerat två nyhetsbrev.

Shift

I flaggskeppsprojektet Shift studeras transportsektorn i den nordiska regionen med syfte att ta fram vetenskapligt underlag för politiska beslut vad gäller transport och energi.

I projektet skall man utveckla verktyg för att värdera potentialen av ett skifte mellan olika transportformer, drivmedel, affärsmodeller och konsumentbeteende. De olika faktorerna skall ingå i scenariomodellering. Dessutom skall två viktiga transportområden analyseras speciellt noggrant, det gäller långdistanstransport av gods och passagerartransport i städer.

De två första publika aktiviteterna ägde rum i Stockholm den 31 maj och NEF deltog som observatör. Flaggskepps projektet shift anordnande två workshops till sammans med tankesmedjan Fores. Rubriken för dess var urbana transporter respektive transport av långväga gods. Syftet är att tidigt fånga in avgörande frågor från olika intressenter vad gäller arbetet med omställningen mot ett energieffektivt och klimatneutralt nordiskt transportsystem. I första workshop deltog stakeholders från urbana transporter. I andra workshop deltog stakeholders från långvägs transport.

I oktober deltog representanter från projektet i International Transport Energy Modelling Workshop på Chalmers University of Technology, Göteborg.

Ett nyhetsbrev har publicerats under året.

Negative CO₂

Flagskepps projektet Negative CO₂ forskningsområde är teknikutveckling för att avskilja och infånga koldioxid och minska utsläppet av fossila klimatgaser genom att använda biomassa som bränsle. Teknologin bygger på att tillföra det oxygen som krävs vid förbränning genom att binda det till ett mineral som fungerar som bärare. Metoden innebär en möjlighet att avskilja och lagra koldioxid enklare och billigare.

Inledande försök har genomförts på testanläggningarna vid VTT, Chalmers och SINTEF och resultaten har publicerats. Man har undersökt hur olika mineraler påverkar askans och förbränningsgasens (avgasernas) sammansättningen.

Bellona, som är en projektpartner som arbetar med projektkommunikation, har tagit kontakt med IEA och tillsammans med dem arrangerat ett seminarium i Lausanne den 16 november för att skapa uppmärksamhet kring frågan om avskiljning och lagring av koldioxid.

To forskningsrapporter er ferdige. Den ene om first batch of materials, den andre om techno-economic evaluation of Bio-CLC. Prosjektet har sendt ut to nyhetsbrev.

Green Growth

Nordic Green Growth Research and Innovation Programme är ett samarbete mellan NordForsk, Nordisk Innovation och Nordisk Energiforskning. En bred utlysning lanserades i februari 2016 och i utlysningen efterfrågades projekt inom grön samhällsomställning såsom förnybar energi och effektivare användning av bioresurser från skogen och avfall. Det totala beloppet som utlystes var 78 miljoner NOK.

Många bra projektförslag fanns bland de 113 ansökningar som mottogs, med projektbeskrivningar som väl uppfyllde kraven på nordisk nytta och som kombinerade samhällsvetenskap med teknisk/industriell innovation. I slutet av året valdes fyra forskningsledda och två industrileda projekt ut för finansiering.

De utvalgte prosjektene er:

CIRCit – Circular Economy Integration in the Nordic Industry for Enhanced Sustainability and Competitiveness; projektet syftar till att stärka den nordiska industrins konkurrenskraft genom att introducera cirkulär ekonomi.

NOWAGG - New Nordic Ways to Green Growth; i projektet skall man undersöka regionala framgångsfaktorer för grön omställning av industriverksamhet.

Where Does the Green Economy Grow? The Geography of Nordic Sustainability; i projektet skall man undersöka vilka arbetsformer, struktur- och systemomställningar som behövs för att lyckas med grön omställning.

Low temperature plasma for chemical production; projektet handlar om att utveckla metoder för att framställa värdefulla kemikalier ur biomassa.

High-value Products from Lignin; projektet syftar till att utveckla teknologi för att använda lignin som ett mer miljövänligt material för tillverkning av, till exempel, membran till reningsprocesser av biogas och till produktion av hydrogen.

Feather2Feed; inom projektet skall man - tillsammans med fjäderfäproducenter - utveckla teknologi för att använda fjädrar som proteinrikt djurfoder.

Sustainable Energy Systems 2050 (SES2050)

Sustainable Energy
Systems 2050
NORDIC ENERGY RESEARCH PROGRAMME

Resultater fra de ti prosjektene i NEFs forrige forskningsprogram, Sustainable Energy Systems 2050 (SES 2050), ble publisert i rapporten "[Sustainable Shift – Nordic energy systems towards 2050](#)". Publikasjonen belyste hvilken nytte disse resultatene kunne ha for det nordiske samfunnet med hensyn på politisk relevans og i forhold til industri og næringsliv. Publikasjonen inklusiv et executive summary ble utarbeidet av en prosjektgruppe ved NEF, i samarbeid med en journalist og et grafisk designbyrå.

Utover høsten har publikasjonen og hovedresultatene i denne blitt distribuert via flere forskjellige kanaler. Representanter ved NEF har anvendt nøkkelresultater fra programmet i presentasjoner ved flere større konferanser, og publikasjonen ble også delt ut i konferanser og møter hvor NEF deltok. Publikasjonene finnes tilgjengelig på NEFs hjemmeside.

Nordic Energy and Transport Platform

Nordic Energy and Technology Platform ble startet opp i 2015 som en oppfølger til NEFs satsing på Transport og Energi. Plattformen har medlemmer fra myndigheter og forskningsinstitusjoner i de nordiske land og har bidratt til utformingen og delfinansiert ulike konferanser knyttet til energi og transport med særlig vekt på elektrisk mobilitet. Nordisk Energiforskning har fungert som sekretariat. Våren 2016 ble den andre konferansen Nordic Electric Bus Initiatives (NEBI II) avholdt i Finland. I tillegg arbeides det med å fremme økt bruk av elbiler og elektriske bil- og passasjerferger.

The Nordic Way

The Nordic Way er en samling av grafiske indikatorer om det nordiske energisystemet. Figurene er brukt til presentasjoner og rapporter skrevet av NEF og andre institusjoner i Norden. Figurene er en godt besøkt del av hjemmesiden og kommer høyt opp i Google-søk på ulike nordiske statistikk. I forbindelse med overgang til den nye hjemmesiden, har The Nordic Way skiftet navn til Indicators, som et tett integrert element i NEFs kommunikasjonsaktiviteter. Den interne arbeidsflyten vedrørende denne oppgave har blitt gjennomgått, for å bli mer effektivt.

Bæredygtig energi til tyndt befolkede områder – Pilotprosjekt på Færøerne

Prosjektet ble finansiert av Nordisk Ministerråd, EK-E. Oppdraget gikk til COWI A/S.

Oppdraget var todelt. Dels å lage en løsning for et 100% fornybart energisystem for et pilotprosjekt i Leirvik i Aystur kommuna på Færøyene, dels å lage en guide for energiplanleggere for glesbygder i hele Norden. COWIs arbeid ble avsluttet i 2016, mens prosjektet fortsetter med kommunikasjonsarbeid i 2017.

Det er utarbeidet en oversiktsrapport, TemaNord-rapport 2016:563, pluss fire utdypende delrapporter og et Excel-verktøy for modellering av løsninger for lokalsamfunn.

- [Renewable energy supply and storage - Guide for planners](#)

- [Guide Report no. 1](#): Case report from Leirvík in the Faeroe Islands including technical appendices to document the design of three case scenarios.
- [Guide Report no. 2](#): Catalogue of technologies and systems which presents hard facts about each technology and how the technologies fit together.
- [Guide Report no. 3](#): Appendix on financial and cost benefit analysis.
- [Guide Report no. 4](#): Appendix on organisational, social and regulatory considerations.
- Excel screening tool for evaluating the economic feasibility of 3 alternative user defined scenarios.

2. 4 Virksomhedsområde 2: Rådgivning, information og forvaltning

Nordic Energy Technology Perspectives 2016

Nordic Energy Technology Perspectives 2016 (NETP 2016) ble lansert i alle Nordiske hovedsteder i mai og juni 2016. Det var ministre tilstede i 3 av 5 land. Rapporten ble dekket av store aviser og andre nyhetskanaler, særlig i Norge og Sverige. Deretter har den blitt presentert i mange ulike sammenhenger bl.a. i St. Petersburg, Helsingborg og Vilnius.

Tilbakemelding på analysen og den grafiske framstillingen av resultatene har vært veldig positiv. Analysen er allerede i bruk av forskere i andre prosjekter og blir brukt av industrien.

Rapporten brukes også som en del av det interne strategiarbeidet, der den er med på å vise hvilke områder som er utfordrende og kan kreve Nordisk samarbeid.

Arbeidsgruppen for elmarked – EMG

NEF er sekretariat for Nordisk Ministerråds arbeidsgruppe for elmarked (EMG) Elmarkedsgruppen. Formålet med arbeidsgruppen er å videreutvikle det nordiske elmarked mot et grenseløst marked med effektiv handel og å sikre en rimelig konkurranse og forsyningssikkerhet. Et overordnet mål er å bidra til effektiv energi- og ressursforbruk i Norden. Arbeidet i 2016 resulterte i innspill til tema til Nordisk ministermøte om energi i Helsinki i november.

Det er ønske om et fordypet samarbeid mellom de nordiske transmisjons- og systemoperatørene i Norden. De nordiske Transmisjon- og systemoperatørene (TSOene) leverte rapporten "Challenges and Opportunities in the Nordic Power System" høsten 2016. En anbefaling til ministerrådemøtet var at TSOene skal få i oppdrag å utvikle handlingsplan for å håndtere effektproblematikk.

Rapporten "[Regional electricity market design](#)" ble skrevet av EA Energianalyse på vegne av EMG. Denne analyserer ulike kapasitetsmekanismer og deres innvirkning på det nordiske elmarkedet. Rapporten anbefaler at forsyningssikkerhet betraktes i et regionalt perspektiv og at det samarbeides om å implementere tiltak for å øke fleksibiliteten. Det anbefales videre at de nordiske landene heller ser på strategiske reserver for å sikre forsyningssikkerhet enn å innføre permanente og markedsvidende tiltak.

I slutten av 2016 ble det lyst ut to studier på Doffin. Studiene, som skal avsluttes i 2017, skal behandle analyser av etterspørselsfleksibilitet og lagring av el i det nordiske elsystemet. NEF administrerer utlysningen av prosjektene på oppdrag av NordREG.

Arbejdsgruppen for fornybar energi – AGFE

NEF er sekretariat for Nordisk ministerråds arbejdsgruppe for fornybar energi (AGFE).

AGFE har siden 2014 arbejdet med et projekt om støtteordninger for fornybar energi i Norden. Projektet blev afsluttet i 2016 med udgivelsen af rapporten «[New Gameplan – RES Support in the Nordics](#)», som er publiceret elektronisk på NEFs hjemmeside. I den forbindelse blev det arrangeret et seminar med næringslivsaktører/industrial stakeholders 15. marts.

I 2016 bidrog AGFE med høringsuttalelse til EU-kommisjonenens udkast til nyt direktiv for Renewable Energy. Arbejdsgruppen har diskuteret hvordan direktivet kan implementeres i de nordiske land. Også revideret udkast som blev lanceret som en del af "Winter package" 1. december er diskuteret på et eget møde.

Den 7. oktober ordnede Nordiska ministerrådet respektive Finland och Sverige två seminarier i Bryssel på temat bioenergi och hållbarhetskriterier för biomassa. Det första seminariet belyste bioenergins roll i de Nordiska länderna och dess roll inom EUs energiunion samt de scenarier som tagits fram inom Nordic Energy Technology Perspectives. Det andra seminariet gav expert-perspektiv på frågan om den skogsbaserade bioenergins hållbarhet och handel med tredje land samt en lägesbild av hur EU-kommissionen ser på frågan och de ställningstaganden som man står inför.

AGFE har utarbetat söknad for et nytt projekt i 2017, nemlig «Bioenergy Sustainable Energy». Formålet er å analysere EUs forslag (30. november 2016) til nytt regelverk for energimarkedet i Europa, og policy for integreringen av fornybar energi. Projektet skal bidra til en felles nordisk innsikt og til å samordne tiltakene i de nordiske landene. EK-E har bevilget 1 mill. DKK til projektet, som skal gjennomføres som et konsulentoppdrag med workshops i 2017.

Sustainable biofuels for aviation

I Tema Nord 2016:538 rapporten, «[Sustainable jet fuel for aviation](#)», ges nordiska perspektiv på hållbart jetbränsle. Studien har initierats av intressenter från flygindustrin och rapporten har tagits fram av NIRAS A/S m.fl. på uppdrag av Nordisk Energiforskning och den har finansierats av Nordiska Ministerrådet. Nordisk Energiforskning arrangerade i början av september ett seminarium där studien presenterades och diskuterades. Deltagare var olika intressenter från luftfartsindustrin, tillverkare och användare av hållbart bränsle, representanter från transportorganisationer och berörda myndigheter.

Nordisk Energiforskning noterade vid seminariet att bred enighet råder om att fortsatt nordiskt energisamarbete kan bidra till en nödvändig och omvälvande förändring, samtidigt som det också finns stora utmaningar. Det finns unika möjligheter eftersom marknaden efterfrågar hållbart jetbränsle och förutsättningar för att producera det finns i Norden. Det största hindret för storskalig tillverkning av hållbart flygbränsle är att kostnaden jämfört med fossilt bränsle vid detta tidiga skede av utvecklingen är 3-9 gånger högre.

Flygindustrin framförde vid seminariet att ett forum, med representanter från hela tillverkningskedjan, användare och relevanta myndigheter, med syfte att föra en konstruktiv dialog med de ansvariga ministrarna skulle underlätta utvecklingen av hållbara lufttransporter i de Nordiska länderna.

Information

En kommunikationsassistent blev ansat på deltid (60%) i föråret 2016 for at kunne fokusere på nyhedsopdateringer på hjemmesiden, som blev opgraderet hen over våren og gik i luften i slutningen af juni. Fokus nu på hjemmesiden er nyheder samt at gøre opmærksom på events, hvor NEFs medarbejdere deltager. Der blev udsendt 6 nyhedsbreve i løbet af året. Nyhedsbrevssystemet er også blevet anvendt til at udsende invitationer til NEFs arrangementer. I løbet af 2016 er der også blevet arbejdet på at opdatere alt skriftligt kommunikationsmateriale ifølge den nye designmanual udsendt af NMRS.

2. 5 Virksomhedsområde 3: Internationalt samarbejde

Samarbejde med IEA

NEF har i 2016 samarbeidet med IEA for å få dekket det nordiske perspektiver bedre i World Energy Outlook 2016. Dette førte til et afsnit i rapporten om hvordan Norden har satset på fornybar energi, og ulike Nordiske eksempler om hvordan variabel vindkraft har blitt integrert i el-systemet. Nordisk Energiforskning har også vært Reviewer på flere kapitler i WEO.

I tillegg deltar NEF i et samarbeid om «Large-scale electricity interconnections», som ble lansert på COP 22, og der NEF vil bidra til at elektrisitetssamarbeidet i Norden fremheves.

ERA-Net Smart Grids Plus

ERA-Net Smart Grid Plus är ett samarbete under EU:s Horizon 2020. 21 länder regioner deltar i ett konsortium som 2015 genom förde en utlysning på 31 miljoner Euro. NEF deltar i Call Management Teamet som underkonsult till svenska Energimyndigheten, och nytt kontrakt mellan NEF och Energimyndigheten tecknades i april och sträcker sig över ett år.

NEF har under 2016 bistått Energimyndigheten med ett administrativt stöd för att följa upp förra årets utlysning, bland annat genom att medverka till gemensamma regler och mallar för rapportering från de finansierade projekten till konsortiet.

Under 2016 har en ny utlysning på totalt 25 miljoner Euro genomförts och finansieringen kom från 13 länderna i konsortiet. Nordisk Energiforskning har skött administrationen kring utlysningen och även organiserat expertutvärdering av projekten.

Baltisk samarbejde

NEF har gjennom flere år arbeidet for tettere samarbeid med Baltikum og Nordisk Ministerråds kontorer i Latvia, Litauen og Estland. Baltiske forskere har vært sterkt oppfordret til å bli med i konsortier i forbindelse med utlysninger, og NEFs medarbeidere har holdt innlegg på relevante konferanser. Våren 2016 arrangerte NEF i samarbeid med det litauiske Energiinstituttet (LEI) en energikonferanse i Kaunas der særskilte klima og energiutfordringer i de baltiske landene ble drøftet. Under denne konferansen ble Nordic Energy Technology Perspectives 2016 presentert. Muligheten for å utvikle en Baltic Energy Technology Perspectives rapport ble møtt med stor interesse. NEF hadde derfor samtaler med representanter fra de baltiske lands miljømyndigheter under COP 22 i Marrakesh, etterfulgt av en rundreise der NEF besøkte energidepartementene og energiforskere i de tre baltiske stater. Dette resulterte i skriftlige tilbakemeldinger fra hvert av de baltiske landene, der de uttrykte sin interesse for, og nytte av, en slik studie.

3. Personale- og organisationsudvikling

NEFs organisation er fortsat baseret på en høj grad af delegation af arbejdstilrettelæggelse og ansvar til de enkelte medarbejdere. Medarbejderne løser typisk deres opgaver i små teams med 1 hovedansvarlig og 1 eller flere sideansvarlige.

Der er lagt vægt på at undgå hierarkiske strukturer, og samtlige medarbejdere refererer direkte til direktøren. Ved slutningen af året blev det besluttet at udnævne seniorrådgiver Marie Kjellén, der allerede gennem nogen tid har varetaget tværgående administrative opgaver til administrationschef uden personaleansvar. Ligeledes blev Birna Heimisdóttir, der længe har varetaget økonomi- og regnskabsfunktionerne i NEF udnævnt til økonomichef. Økonomi- og administrationscheferne løser deres opgaver i tæt indbyrdes samspil og i tæt samspil med direktøren og administrationskonsulenten, der også fungerer som personlig assistent for direktøren. Det samlede overblik over aktiviteter, ansvarsfordeling, tidsforløb og pengestrømme fastholdes gennem et skema for organisationens workflow, der opdateres dagligt og er tilgængelig for samtlige medarbejdere. Der afholdes regelmæssigt stabsmøder med deltagelse af samtlige medarbejdere, og der holdes ugentlige økonomimøder mellem direktøren og de ansvarlige for økonomi- og administrationsfunktionerne.

Samarbejde på Nordisk Senter, effektivitetsfremmende tiltag og resultaterne af disse

Tættere administrativt samarbejde mellem Nordisk Innovation, NordForsk og Nordisk Energiforskning har forberedt længe. I 2016 ble det imidlertid tatt et steg videre i form av en formell kontrakt som først og fremst definerer mål for utviklingen av samarbeidet over en periode på to år. Økt administrativt samarbeid skal lede til dannelsen av en felles administrasjon for NordForsk, Nordic Innovation og Nordisk Energiforskning, fullt implementert i januar 2019.

Formålet med en felles administrasjon er kostnadseffektivitet, økt servicenivå og bedre kvalitet. Hensikten er å utvikle nivået av profesjonalitet og spisskompetanse hos det administrative personalet, samt øke kunnskapsoverføring mellom organisasjonene. Kontinuiteten i driften av de tre organisasjonene vil dermed forbedres, og risikoen ved utskiftning av personale reduseres.

Bevilgningsbrevet

Bevilgningsbrevet er Nordisk Ministerråds styringsverktøy for Nordisk Energiforskning og angir, foruten størrelsen på den årlige bevilgning, administrative krav. Underlag for bevilgningsbrevet for Nordisk Energiforskning er utformet i tett samarbeid med Nordisk Ministerråds sekretariat.

Styret for Nordisk Energiforskning har i sitt brev til Generalsekretæren tilkjennegitt sitt syn på institusjonens finansielle situasjon. I brevet redegjorde Styret for sitt standpunkt om at basisbevilgningen bør økes, slik at den dekker samtlige administrative kostnader, dersom landene skal kunne vurdere å øke sine nasjonale bevilgninger.

I henhold til bevilgningsbrevets krav er en risikoanalyse gjennomført i januar 2016. Tiltak for å minimere risikoer, og deres mulige konsekvenser, er blitt identifisert og initiert. Arbeidet er presentert i styringsmøte med Nordisk Ministerråds sekretariat.

Rekruttering/nyansettelser

I 2016 er to seniorrådgivere sluttet hos NEF, den ene grundet 8-års reglen. En seniorrådgiver er på forældreorlov til næste sommer. NEF har i løbet af 2016 rekrutteret en rådgiver, en seniorrådgiver samt en seniorrådgiver på deltid. Rådgiveren og seniorrådgiveren er henh. mand og kvinde og begge af norsk nationalitet, og

seniorrådgiveren på deltid er mand og svensk. En kommunikationsmedarbejder på deltid er også blevet rekrutteret. Han er af new zealandsk oprindelse, men gennem mange år bosat i Norge.

Kravet er, som for tidligere ansættelser, at alle nyansatte skal have et dokumenteret højt niveau af kompetence indenfor NEFs arbejdsområde og således direkte kunne bidrage til de forskellige aktiviteter. Høje kvalifikationskrav har kunnet bibeholdes trods de eksisterende – politisk fastlagte – begrænsninger i aflønnings- og advancementshenseende. En blandt ikke-norske ansøgere særskilt nævneværdig begrænsning i stillingernes attraktionskraft er, at kompensationen for at arbejde uden for hjemlandets grænser, det såkaldte udenlandsbidrag, er utilstrækkelig og utidssvarende. Disse politisk bestemte vilkår, der er fastlagt af Nordisk ministerråd, begrænser, hvad man kan gennemføre med hensyn til kvalifikationskrav, national og kønsmæssig diversitet og ikke mindst, når det gælder på lang sigt at beholde kvalificerede medarbejdere.

Personalesammensætning og personaleudvikling

Antal ansatte pr. 31.12.2016 er 12 personer. Medarbejderne har en bred uddannelsesbaggrund, hvor statsvidenskab, økonomi, administration og ingeniørvidenskab er repræsenteret. Samtlige ansatte har mindst en mastergrad, og tre har en doktorgrad. NEF har medarbejdere fra næsten samtlige nordiske lande, og kønsfordelingen er ca. 60/40 K/M.

Ansatte kan kontinuerligt søge om at deltage på forskellige kurser og konferencer, og de kan også udtrykke særskilte uddannelsesønsker til medarbejdersamtalen.

I tillæg gælder, at der er blevet etableret et internt nyhedsbrev og fagdiskussionsluncher og arrangeret forskellige interne seminarer knyttet til kernevirkomheden og den nye strategiperiode.

Studieturbesøg

NEF gjorde i augusti en studieresa och besökte bland annat Go-Bi Gas anläggningen i Göteborg, där drivmedel framställs ur biomassa (rester från virkes- och massaproduktion). NEF besökte även företaget Seabase i Lysekil, ett företag som producerar utrustning för att generera el ur våg-kraft. Dessutom besökte Nordisk Energiforskning samt Preems raffinaderi i Lysekil. Vid samtliga tre anläggningar gavs förutom kortare presentationer av produktionen och respektive bolags förutsättningar att bidra till ett klimatneutralt samhälle.

I slutet av året genomfördes en studietur till Norges Energi- och Vassdragsdirektorat (NVE) som vid ett miniseminarium berättade om sitt arbete med den nordiska elmarknaden. Vidare besöktes Institutet för Energiteknik (IFE), Kjeller, och där gavs information om pågående forskning inom energisystemanalyser, solceller och energilagring.

Arbejds miljø

NEFs ansatte har mindst én årlig medarbejdersamtale.

I høsten 2016 blev der gennemført en medarbejderundersøgelse. I sammendraget/konklusionen anføres følgende: " Trivselen oppgis å være god. Det er imidlertid klare indikasjoner på at arbeidsmengden oppleves å være for stor for enkelte. I tillegg er det et forbedringspotensial i forhold til å være tydelig på rolleavklaring /målsetting og mulighet til egen utvikling.". Dette forbedringspotentiale er allerede bearbejdet i 2016 gennem udarbejdelse af målkort for de enkelte medarbejdere. Der er fulgt op på forbedringspotentialet ved de enkelte medarbejderudviklingssamtaler.

I sammendrag/konklusionen anføres endvidere: " Det fysiske arbeidsmiljøet virker å være tilfredsstillende, men arbeidsgiver bør i samråd med de ansatte vurdere om det kan gjøres tiltak som kan bidra til mer variert/bedre arbeidsstilling samt bedre innesklima.". NEF har allerede i løbet af 2016 fulgt op på dette.

Sygefraværet for 2016 var på 2,79% (sammenlignet med 3,7% i 2015). Sygefraværet på NEF ligger dermed godt under det gennemsnitlige sygefravær i Norge, som er ca.6,3% (2016).

NEF følger de norske arbejdsmiljølove. De ansatte har adgang til erhvervshelseundersøgelse på samme vis som de øvrige to søsterorganisationer på Nordisk Senter.

NEF har et valgt verneombud (arbejdsmiljørepræsentant) og en valgt personalerepræsentant. Sidstnævnte deltager også på NEFs styremøder.

Administrative regler og rutiner

Tidregistreringssystemet, MinWinTid/WinTid, bruges af alle ansatte på hele Nordisk Senter.

NEFs håndbog for projektledere indeholder blandt andet beskrivelse af organisationen, administrative rutiner, projektlederværktøj, vejledning om offentlige udbud, juridiske kontrakter og vejledning for rapportering om projektfremdrift og økonomi.

Der findes også en økonomihåndbog med instruktioner til økonomi- og revisionsansvarlige. Det er den norske statspersonalehåndbog, der sammen med den fælles personalehåndbog for Nordisk Senter udgør rammerne for personalepolitikken. Den fælles personalehåndbog for Nordisk Senter blev taget i brug fra 1.6.2015.

Tabell 1: Rapportering - Personal og organisasjonsutvikling, 2016

A: TOTAL ANTAL ÅRSVÆRK PER 31.12.2016 - NORDISKE VILKÅR, PROJEKTANSATTE (inkl. vikarer) OG FASTANSATTE													
TOTAL FOR INSTITUTIONEN												Antal total	
Kvinder (K)						Mænd (M)							
7						5						12	

B: NORDISKE VILKÅR (8-års reglen) - antal personer PER 31.12.2016														
NATIONALITET OG KØNSFORDELING														
DK		FIN		IS		NO		SVE		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	
1	1			1		4	2	1	1				1	12
PROCENTFORDELING (pr. nation):														
DK		FI		IS		NO		SV		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
17%		0%		8%		50%		17%		0%		8%		100%
ALDERSFORDELING														
20-30 år		31-40 år		41-50 år		51-60 år		61+ år		Total		TOTAL NORDISKE VILKÅR		
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M			
	1	4	1			3	2		1	7	5	12		
Utlandstillægg														
Enskild				Sambo/-partnertillægg				Total				TOTAL NORDISKE VILKÅR		
K		M		K		M		K		M				
3		1						3		1		4		

C: NATIONALE VILKÅR - PROJEKTANSATTE OG VIKARER - antal personer PER 31.12.2016														
NATIONALITET OG KØNSFORDELING														
DK		FIN		IS		NO		SVE		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	
														0
PROCENTFORDELING (pr. nation):														
DK		FI		IS		NO		SV		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%
ALDERSFORDELING														
20-30 år		31-40 år		41-50 år		51-60 år		61+ år		Total		TOTAL PROJEKT-ANSATTE OG VIKARER		
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M			
										0	0	0		

D: NATIONALE VILKÅR - FASTANSATTE - antal personer PER 31.12.2016														
NATIONALITET OG KØNSFORDELING														
DK		FIN		IS		NO		SVE		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	
														0
PROCENTFORDELING (pr. nation):														
DK		FI		IS		NO		SV		AX, FO, GL		Andet		TOTAL
0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%
ALDERSFORDELING														
20-30 år		31-40 år		41-50 år		51-60 år		61+ år		Total		TOTAL FASTANSATTE		
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M			
										0	0	0		

E: SYGGEFRAVÆR - PER 31.12.2016													
Hvor højt sygefravær i % (ansattes fravær pga egen sygdom) har institutionen?													
Kvinder				Mænd				Total					
4,26%				0,74%				2,79%					

4. Årsregnskap

RESULTATREGNSKAP - NOK	<i>Noter</i>	<i>Budsjett</i>	<i>Resultat</i>	<i>Resultat</i>
		2016	2016	2015
Inntekter				
Nordisk Ministerråds ordinære bevilgning		7 366 000	7 366 000	7 169 000
Nasjonale bidrag	6	67 602 908	53 410 583	19 631 416
Øvrige inntekter	6	2 815 400	1 637 849	10 235 909
Finansinntekter		400 000	649 245	1 049 817
Prosjektmidler fra Nordisk Ministerråd	6	4 383 060	3 340 898	3 538 824
Andre eksterne prosjektmidler		-	-	-
Sum inntekter		82 567 368	66 404 575	41 624 966
Kostnader				
Personalkostnader		10 147 781	9 487 193	9 266 307
Varer og tjenester	6	16 270 071	8 528 559	12 014 239
Bidrag til eksterne prosjekter	6	56 149 516	48 302 511	15 968 885
Finanskostnader		-	86 311	8 907 173
Sum kostnader		82 567 368	66 404 575	46 156 604
Årets overførte midler		-	-	-4 531 638

Funksjonsoppdelte kostnader	Budsjett	Resultat	Resultat
	<u>2016</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Basisaktiviteter	8 288 575	4 981 085	5 449 840
Egne bidrag til eksterne prosjekt	-	-	-
Eksternt finansierte prosjektkostnader	61 039 852	54 592 804	35 745 313
Felleskostnader	950 000	1 056 923	1 021 243
Administrasjonskostnader	5 836 000	5 773 764	3 940 209
Sum kostnader	76 114 427	66 404 575	46 156 605
Forskning og utvikling og strategisk virksomhet - V1			
Basisaktivitet	8 416 575	3 455 839	4 111 881
Egne bidrag til eksterne prosjekt	-	-	-
Eksternt finansierte prosjektkostnader	51 149 516	48 302 511	15 968 885
Sum virksomhetsområde 1	59 566 091	51 758 350	20 080 766
Rådgivning, informasjon og forvaltning - V2			
Basisaktivitet	580 000	535 315	629 305
Egne bidrag til eksterne prosjekt	-	-	-
Eksternt finansierte prosjektkostnader	7 584 959	3 707 648	10 054 231
Sum virksomhetsområde 2	8 164 959	4 242 963	10 683 536
Interaksjon med Nordens naboområder V3			
Basisaktivitet	792 000	989 931	708 654
Egne bidrag til eksterne prosjekt	-	-	-
Eksternt finansierte prosjektkostnader	2 305 377	2 582 644	9 722 197
Sum virksomhetsområde 3	3 097 377	3 572 575	10 430 851

Balansen 31.12.16	Noter	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<u>Aktiva</u>			
Salgslager			-
Debitorfordringer m.m.	7	519 352	6 317 452
Prosjektfordringer	8	225 465	2 463 081
Periodeavgrensninger		32 855	6 953
Bank	9	52 435 073	76 365 634
Sum aktiva		<u>53 212 745</u>	<u>85 153 120</u>
<u>Passiva</u>			
Leverandørgjeld m.m.	10	2 245 253	9 292 734
Prosjektforskudd	3,4	34 120 015	60 352 198
Udisponerte midler til styrets disposisjon	11	11 158 597	6 493 476
Periodeavgrensninger	12	1 542 027	4 867 857
Egenkapital 01.01.16		4 146 854	4 146 854
Resultat per 31.12.16		-	
Sum passiva		<u>53 212 745</u>	<u>85 153 120</u>

Hans Jørgen Koch, Direktør

Noter til årsregnskapet 2016

Generelle kommentarer

Regnskapet er avlagt i tråd med Nordisk Ministerråds retningslinjer for god regnskapsskikk. Årsregnskapet er gjort i henhold til det modifiserte regnskapsprinsippet. Regnskapet revideres av den norske Riksrevisjon.

Av totale personalkostnader (NOK 9 487 193) i 2016 er ca. 20 % utfakturert (ca. 16 % i 2015). Om lag 37 % av personalkostnadene er dekket av NMRs basisbevilgning mens nasjonale midler dekker om lag 43 % av personalressursene. For 2016 betyr dette at NOK 1 905 812 er utfakturert (3% av årets totale omsetning), mens NOK 7 581 380 dekkes over NMR basismidler og nasjonale midler (11 % av årets totale omsetning).

Ikke forbrukte midler for arbeidsgrupper og forvaltningsprosjekter med varighet innenfor ett år, er tilbakeført til egne konti i balansen. Etter revisjon av regnskapet og årsrapporteringsmøte mellom Nordisk Ministerråds sekretariat og Nordisk Energiforskning, vil ikke forbrukte midler bli tilbakeført til Nordisk Ministerråd.

Basisbevilgningen på NOK 7 366 000 er i sin helhet brukt til dekning av personalressurser, husleie og andre driftskostnader samt kommunikasjonsaktiviteter. Bevilgningen har ikke vært tilstrekkelig til å dekke totale personalressurser.

Note 1

Frie tjenester/husleie m.m.	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Fri husleie	-	-
Frie personalressurser	-	-
Andre frie driftsaktiviteter	-	-
Sum	-	-

Note 2

Leiemål og leasing	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lokalleie	941 692	933 500	933 500	933 500	933 500	933 500
Andre leiemål	-	-	-	-	-	-
Leasingavtaler	18 085	12 777	-	-	-	-
I alt	959 777	946 277	933 500	933 500	933 500	933 500

Note 3

Nasjonale bidrag i balansen som prosjektforpliktelser per 31.12.16

Land	NOK
Danmark	8 732 254
Finland	6 850 846
Island	320 795
Norge	13 972 013
Sverige	14 161 373
Sum prosjektforpliktelser over nasjonale bidrag	44 037 280

Note 4: Forpliktelser i Nordisk Energiforsknings program- og prosjektvirksomhet

NOK

Program/periode	Prosjekt- forpliktelser		Prosjekt- forpliktelse		Herav NMR midler	Herav nasjonale/ andre midler
	31/12-15	Tilgang 2016	Avgang 2016	r 31/12-16		
SES 20050 (2011-2014)	26 171	-	-26 171	-	-	-
Flaggskip (2015-2018)	20 085	19 915	-24 978	15 022	-	15 022
Nettverk og grupper (2015-2018)	3 750	1 750	-299	5 201,10	-	5 201
Green Growth samarbeidsprosjekt	5 000	-	-	5 000	-	5 000
World Energy Outlook 2015-2016	250	1 192	-1 442	-	-	-
NETP 2016	2 705	-	-1 990	714,30	-	714
Energi i Vestnorden og Arktis (EVA)	-	3 000	-	3 000,00	-	3 000
Baltic Energy Technology-studie (BENTE) *	-	2 810	-	2 810	-	2 810
Green Growth drift	-	1 332	-200	1 131,82	-	1 132
Mottatt baltiske midler til styrets disposisjon	5 096	2 446	-4 040	3 502	-	3 502
Mottatt nordiske midler til styrets disposisjon	1 398	10 202	-3 942	7 657	-	7 657
Arbeidsgr./forvaltning/sekretariat	2 391	2 191	-3 341	1 241,33	1 241	-
Totalt	66 846	44 837	-66 404	45 279	1 241	44 037

*Styret har i skriftlig prosedyre bevilget midler til prosjektet Baltic Energy Technology studie (BENTE). Endelig beslutning ble fattet primo februar 2017, beløpet er på NOK 2 809 536.

Oversikt over innbetalte nasjonale bidrag 2016

Land	Fordelingsnøkler	Nordiske midler	Baltiske midler	Totalt
Danmark	19,40 %	5 873 350	587 335	6 460 685
Finland	15,70 %	4 753 175	475 318	5 228 493
Island	0,80 %	242 200	24 220	266 420
Norge	32,30 %	9 778 825	977 883	10 756 708
Sverige	31,80 %	9 627 450	962 745	10 590 195
Totalt	100,00 %	30 275 000	3 027 500	33 302 500

Note 5: Egenkapitalens sammensetning

Egenkapital per 31/12 2016	4 146 854
Herav midler til 3 mnd. drift	4 146 854

Hele egenkapitalen er å betrakte som nasjonale midler, og dermed gjeld til landene. Avsatte midler, i henhold til instruks, til dekning av 3 måneders drift av institusjonen, er således finansiert via nasjonale midler. Overskytende midler til styrets disposisjon er også nasjonale midler.

Note 6: Avvik

Inntekter

Nasjonale bidrag – avvik på inntekt ca. 14 MNOK beror på mindre forbruk av nasjonale midler enn planlagt. Utbetaling av avsluttende prosjektstøtte til prosjektene under SES 2050 ble lavere enn forventet. Samarbeidsprosjektet Green Growth ble utsatt til 2017. I tillegg er det blitt flere mindre faseforskyvninger i forbindelse med Network Building Projects, Nordic Contact Group og External Reference Group.

Øvrige inntekter – avvik på ca. NOK 1 MNOK. Avviket skyldes vesentlig at arbeidet under aktiviteten Smart Grids Era-net Cofund er noe forskjøvet i tid.

Prosjektmidler fra Nordisk Ministerråd – avvik i inntekt på ca. 1 MNOK. Avviket skyldes mindre bruk av ressurser enn planlagt.

Kostnader

Varer og tjenester – avvik på ca. 8 MNOK beror på mindre aktivitet enn forventet. Andre aktiviteter er blitt forskjøvet til 2017. Prosjekter under Nordisk Ministerråd har hatt noe lavere forbruk enn forventet. Ikke forbrukte prosjektmidler vil bli tilbakeført til Nordisk Ministerråd. I tillegg er det blitt flere mindre faseforskyvninger i forbindelse med Network Building Projects, Nordic Contact Group og External Reference Group.

Nasjonale bidrag – avvik på ca. 8 MNOK. Utbetaling av avsluttende prosjektstøtte til prosjektene under SES 2050 ble lavere enn forventet. Samarbeidsprosjektet Green Growth ble utsatt til 2017.

Note 7: Debitorfordringer

Debitorfordringer består av fakturert kostnad vedrørende Smart Grids Era-net Cofund. Sammenlignet med 2015 er det en betydelig reduksjon. Per 31.12.15 bestod posten vesentlig av ikke innbetalte fordringer på TFI programmet som nå er avsluttet.

Note 8: Prosjektfordringer

Det er en mindre nedgang sammenlignet med 2014. Posten består av ikke rekvirerte midler pågående prosjekter (arbeidsgrupper og forvaltning).

Note 9: Bank

Nedgangen på ca. 24 MNOK forklares ved at det i 2016 ble foretatt avsluttende utbetalinger av prosjektstøtte til prosjekter under SES 2050. Det er også utbetalt prosjektstøtte for henholdsvis 2015 og 2016 for prosjekter under Flaggskip.

Note 10: Leverandørgjeld

Posten består vesentlig av ikke forfalt leverandørgjeld. Det er en betydelig reduksjon sammenlignet med 2015. Ved utgangen av 2015 bestod posten vesentlig av registrert, ikke forfalt prosjektstøtte.

Note 11: Udisponerte midler til styrets disposisjon

Mottatte, ikke disponerte nasjonale midler for henholdsvis nordisk og baltisk aktivitet: Nordisk aktivitet ca. 7,6 MNOK, baltisk aktivitet ca. 3,5 MNOK.

Note 12: Periodeavgrensninger (skyldige omkostninger)

Skyldige omkostninger (periodeavgrensningposter) består av skyldige, ikke forfalte kostnader som for eksempel påløpte feriepenge, forskuddstrekk samt andre offentlige avgifter. Posten består også av påløpte, ikke forfalte prosjektkostnader per 31.12.16.